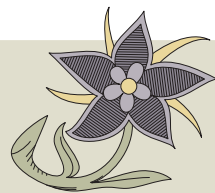

Lembit Allikmets – juht, teadlane, õpetaja

Maie Toomsalu – TÜ farmakoloogia instituut

18. juunil täitub 70. eluaasta TÜ arstiteaduskonna farmakoloogia instituudi emeritprofessoril Lembit Allikmetsal.

Lembit Allikmets on sündinud 18. juunil 1936 Harjumaal Kernu vallas Allika külas taluniku perekonnas. 1954. a lõpetas ta Tallinna Vabariikliku Meditsiinilise Keskkooli kiitusega, 1954.–1960. a õppis Tartu Riikliku Ülikooli arstiteaduskonnas ja lõpetas selle kiitusega. 1960. a augustis-septembris töötas psühhiaatrina Jämejala psühhoneuroloogia haiglas. 1960. a sügisest astus farmakoloogia aspirantuuri NSVL Meditsiiniakadeemia Eksperimentaalse Meditsiini Instituuti Leningradis, kus 1963. a valmis kandidaadiväitekiri, mille ta samal aastal edukalt kaitses.

Aastail 1963–1965 töötas L. Allikmets TRÜ Meditsiini Kesklaboratooriumis nooreteadurina, 1966.–1971. a vanemteadurina, eksperimentaalpatoloogia ja -farmakoloogia sektori juhatajana. 1970. a kaitses juubilar doktoridissertatsiooni “Psühhotropsete ainete toime eesaju limbilistesse ja seotud struktuuridesse”. 1972. aastal sai L. Allikmets professoriks ja ta valiti ülikooli farmakoloogia kateedri juhatajaks. 1974. a töötas prof L. Allikmets arstiteaduskonna prodekaanina ja aastatel 1975–1984 kahe valimisaja jooksul dekaanina.

1975. a anti L. Allikmetsale Nõukogude Eesti preemia, 1976. a ENSV teenelise teadlase aunimetus. 1976. a. autasustas NSVL Meditsiiniakadeemia teda N. Kravkovi medaliga, 1994. a valiti ta Poola Lublini Meditsiiniakadeemia audoktoriks, 1997. a Läti Farmakoloogia Seltsi auliikmeks, autasustati D. H. Grindeli medali ja teaduspreemiaga, 2001. a. valiti ta Soome Farmakoloogia ja Toksikoloogia Seltsi auliikmeks. 1974. a valiti L. Allikmets Eesti Farmakoloogia Seltsi esimeheks. Ta oli Üleliidulise Farmakoloogide Seltsi juhatuse liige ja ENSV

Tervishoiuministeriumi Kolleegiumi liige, NSVL Tervishoiuministeriumi õppenõukogu liige. 1989. a valiti ta taas dekaaniks ja TÜ arstiteaduskond töötas tema juhtimise all kuni 1994. aastani.

Prof L. Allikmets on korduvalt pidanud loenguid välismaal: Soomes, USAs, Tšehhoslovakkias, Venemaal, Saksamaal, Lätis, Rootsis, Poolas jm. L. Allikmets täiendas end 1966.–1967. a ja 1990. a USAs Yale'i ülikoolis ning 1978.–1979. a New Yorgi ja Wisconsinis ülikoolis; 1995. a viibis juubilar Tempuse stipendiaadina kolme kuu vältel Saksamaal Berliini, Lübecki, Hamburgi ja Göttingeni ülikoolides.

Prof L. Allikmetsa juhitud uurimistöö eesmärgiks on olnud mitmesuguste neurotroopsete ainete (uinutid, krambi- ja parkinsonismivastased ained, valuvaigistid) ning psühhotropsete ainete (antidepressandid, neuroleptikumid, trankvillisaatorid) toimemehhanismi selgitamine. Tema juhtimisel on uuritud dopamiinireseptorite afiinsust neuroleptikumide suhtes ning retseptorite tundlikkuse muutust ainete kestva manustamise korral. Olulist edu saavutati uute gamma-aminovõihappe

derivaatide farmakoloogia selgitamisel ning praktikasse juurutamisel. Sel alal tehti ka hulgaliselt lepingulisi töid. Arendati ka farmakokineetilisi ja kronofarmakoloogilisi uuringuid.

L. Allikmetsa juhtimisel on uuritud ka ajustruktuuride keemilist stimuleerimist, antidepressantide neurokeemilisi efekte, neuromediaatorite ainevahetuse muutumist neuroleptikumide toimel, emotsionaalse reaktiivsuse ja agressiivse käitumise neurokeemilisi mehhanisme ning ravimiharjumust ja -sõltuvust.

Prof L. Allikmetsa juhendamisel valmis 1970.–2000. a 20 meditsiinkandidaadi ja -doktori väitekirja. Tema õpilased on tuntud professorid, õppejõud ja teadurid: L. Mehilane, A. Žarkovski, E. Vasar, L. Rägo, J. Harro, M. Maimets, T. Žarkovskaja, A. Nurk, R-A. Kiivet, L. Karu, O. Toomla, V. Matto jt.

Ajavahemikul 1972–2001 luges prof L. Allikmets farmakoloogia kursust kõigil õppeaastatel; 1972. a juurutas ta kliinilise farmakoloogia kursuse TRÜs. Ta on lugenud suurt hulka valikkursusi mitmesugustes toksikoloogia ja farmakoloogia küsimustes. L. Allikmets on alates 1972. a olnud arstiteaduskonna täienduskeskuse aktiivne lektor kliinilise farmakoloogia alal ja on seda ka praegu.

Prof L. Allikmets on täitnud palju mitmesuguseid ülesandeid nii Eestis kui ka rahvusvahelises ulatuses. 1991.–1994. a oli ta TÜ Kliinikumi juhatuse esimees; 1970.–2000. a TÜ nõukogu liige; 1974.–1999. a Eesti Arstiteaduse Nõukogu liige; 1974.–1993. a Eesti Farmakoloogia Seltsi esimees; 1990. aastal asutas Eesti Bioloogilise Psühhiaatria Seltsi; 1975.–1995. a oli arstiteaduskonna väitekirjade kaitsmise

nõukogu esimees; 1979.–1991. a NSVL Farmakoloogia Seltsi presiidiumi liige ja viis aastat aseesimees; 1980.–1988. a NSVL Meditsiiniakadeemia Presiidiumi juures asuva psühhofarmakoloogia probleemkomisjoni esimees. Ta on olnud ajakirjade Eesti Arst, Farmakoloogia ja Toksikoloogia, Polish Journal of Pharmacology, Pharmacological Reports, Pharmacology, Biochemistry and Behavior toimetuskolleegiumide liige. Ta on olnud Tartu ja Göttingeni ülikooli koostöölepingu kuraator, Tartu linna volikogu liige, Tartu Ülikooli inimuuringu eetika komitee esimees, Eesti Bioloogilise Psühhiaatria Seltsi esimees. Ta on mitmete teaduslike seltside liige nii Eestis kui ka välismaal.

Aastatel 1992–2001 oli L. Allikmets Eesti Teadusfondi arstiteaduse grantide eksperdigrupi liige. Ta on ka alates 1992. aastast Euroopa Komisjoni tervishoiu-teadusprojektide eksperdigrupi liige. Tema initsiatiivil rajati 1991. a TÜ Kliinikum ja ehitati Biomeedikum.

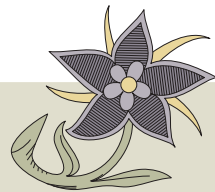
L. Allikmets on avaldanud üle 380 teadusartikli, farmakoloogiaõpikuid ja hulgaliselt muid õppevahendeid, toimetanud 12 erialakogumikku; koostanud arstidele käsiraamatud "Kliiniline farmakoloogia" (Tln, 1988) ja "Farmakoterapia" (Trt, 1991).

2006. a pälvis prof L. Allikmets tulemusliku teadus- ja arendustöö eest Eesti Vabariigi elutööpreemia.

Kolleegid ja õpilased TÜ farmakoloogia instituudist soovivad prof Lembit Allikmetsale palju õnne sünnipäevaks ning jõudu ja tervist kõigi teaduslike ja isikliku elu kavade elluviimiseks.

maie.toomsalu@ut.ee

Professor Tiit Haviko 65

Tiit Haviko on sündinud 19. aprillil 1941. a Roosna-Allikul. Keskkooli lõpetas ta 1959. aastal ning sama aasta sügisest sai temast Tartus arstiteaduskonna üliõpilane.

Pärast ülikooli lõpetamist töötas ta aastatel 1965–1973 Viljandi linnahaiglas kirurgina. Järgnes kaheaastane kliiniline ordinatuur Riia Traumatoloogia ja Ortopeedia Instituudis ning aastatel 1976–84 oli ta TRÜ assistent ja hiljem dotsent.

1985.–86. a läbis dr T. Haviko doktorantuuri Leningradi H. Turneri nimelises Laste Ortopeedia Instituudis ning dissertatsiooni kaitsmise järel andis Riia Meditsiiniakadeemia talle 1990. a. meditsiiniteaduste doktori kraadi. 1987.–1992. a oli professor T. Haviko TÜ traumatoloogia ja ortopeedia kateedri juhataja ning senini jätkab samanimelise kliiniku juhtimist. Ta on Läti Vabariigi liigeste proteesimise assotsiatsiooni auliige ning Saksamaa Ortopeedide ja Ortopeedilise Kirurgia Ühingu korrespondentliige. 1995.–2001. a juhatas professor Haviko Eesti Kirurgide Assotsiatsiooni tööd, ta on palju aastaid olnud Eesti Traumatoloogide-Ortopeedide Seltsi esimees või juhatuse liige.

Professor Haviko teaduslikud uurimistööd haaravad palju valdkondi meie erialal, kuid põhisuunad on olnud järgmised: lihas-skeletisüsteemi vigastuste ja haiguste kliiniline ning biomehaaniline hindamine; luuregeneratsiooni ja luutransplantatsiooni uurimine jäsemete pikendamisel, luudefektide

täitmisel ning luumurdude paranemisel; liigeste endoproteesimise meditsiinilised ja sotsiaalsed aspektid.

Teaduslikke publikatsioone on tal üle 150, neist üle 30 artikli on avaldatud rahvusvahelistes ajakirjades või kogumikes. Professor Haviko on ka kahe monograafia kaasautor. Tema juhendamisel on kaitstud 4 dissertatsiooni.

2006. aastast on professor Haviko Punase Risti II klassi ordeni kavaler.

Eesti ortopeedid õnnitlevad kolleeg Tiit Havikot sünnipäeva puhul ning soovivad talle jätkuvalt head tervist ja elurõõmu.

Eesti Traumatoloogide-Ortopeedide Seltsi juhatas

Klaara Korjus

14.01.1912–31.03.2006

Klaara Korjus (neiuna Vasser) sündis Võrumaal talupidaja perekonnas. Klaara Vasseri koolitee viis Sühahava ja Põlva algkoolidest Võru gümnaasiumi, mille ta lõpetas 1933. aastal. Samal aastal astus ta Tartu Ülikooli keemiateaduskonda. Paraku viidi see teaduskond üle Tallinna tehnikaülikooli koosseisu. Üliõpilasseltsi Veljesto kuuluv neiu läks üle arstiteaduskonda. Kuna taluperel oli koolitada neli last, ei olnud järjepidev õppimine võimalik. Noorema õe ja vendade aitamiseks tuli vanemal õel perioodiliselt eksmatrikuleeruda ja töötades edasiõppimiseks raha koguda.

Arstidiplom õnnestus tal saada alles 31. oktoobril 1948. aastal. Sõjajärgsel arstide põua ajal töötas K. Korjus õpingute kõrval arsti kohusetäitjana nakkushaiglas. Need olid raskete tähnilise ja kõhutüüfuse ning difteeria epideemiade aastad. Viimase haiguse ohtlikuks kiiret abi vajavaks tüsistuseks oli kõriturse. Reeglina kutsuti selleks appi kirurg Toome Haavakliinikust. Kolmel korral tuli haige elu päästmiseks noorel arstil seda teha omal käel, kuigi diplomi puudumise tõttu selleks juriidiliselt õigust ei olnud. Ülikooli lõpetamise järel määrati Klaara Korjus Tartus Era tänavas rekviireeritud eramusse rajatud Väikelaste Kopsutuberkuloosihaiгла peaarstiks (tegelikult ainsaks arstiks). Tartu tuberkuloosiraviasutuste kohandamiseks üleliidulise süsteemiga muudeti see haiгла tuberkuloosidispenseri lasteosakonnaks ja peaarstist sai osakonnajuhataja. Temast sai kopsutuberkuloosi kõiki sellel ajal kasutatud diagnostika- ja ravivõtteid valdav eriarst. Nakkushaigla üliraskete haigetega töötamise kogemus oli aluseks põhjalikule üldarstlikule eruditsioonile ja

otsustusvõimele. Klaara Korjus rajas tuberkuloosi bakterioloogialabori ja juurutas ravimiresistentsuse määramise meetoodika. Pikast pensionäripõlvest veetis ta suure osa aastaid (pärast abikaasa surma) vanaisa ehitatud majas Põlvamaal Veriora vallas Sooharal koos pensionärist vennaga. Viimased eluaastad muutusid talle raskeks halveneva nägemise ja kuulmise ning põveliiigese artroosist tingitud liikumisraskuse tõttu. Tema põrm sängitati abikaasa kõrvale Tartu Raadi kalmistule.

guidoarro@hotmail.ee